

παλαδίνου. Νὰ τρέξει κατάμονος ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ ὠπλισμένος μὲ τὴν ἀσπίδα καὶ τὴν λόγχην ποὺ ἔπαιρνε ἀπὸ τὸν πρῶτον τυχόντα στρατιώτην, νὰ προχωρήσῃ ἕως τὸ κέντρον τῶν ἀντιπάλων καὶ νὰ προκαλέσῃ τὸν ἀρχηγόν των, νὰ τὸν ἀφοπλίσῃ μὲ ἓνα κτύπημα καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ σῶος καὶ ἀβλαβῆς εἰς τὰς βυζαντινὰς τάξεις, ἦτο ἀπλοῦν παιγνίδι δι' αὐτόν. Ὅπως λέγει ἓνας σύγχρονός του συγγραφεύς, ὁ πόλεμος ἦτον ζωὴ του. Καλὸς στρατηγός, ὅταν ἤθελε ν' ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν ἐφαίνετο καὶ πεπειραμένος καὶ ἐφευρετικός. Εἰς τὸν πόλεμον ἦτο τὸ εἶδωλον τῶν στρατιωτῶν, εἰς τὴν πόλιν τὸ ὑπόδειγμα τῶν εὐγενῶν νέων.

Διάνοια ἐξαιρετικὴ ἐμφύχωνε τὸν ἀθλητὴν καὶ πολεμιστὴν. Ἐμπρὸς του, λέγει ἓνας ἱστορικός, οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ἐφαίνοντο ἀληθινὰ ζῶα. Ἐκτὸς τῆς μεγάλης καὶ ποικίλης μορφώσεως, εἶχε τὸ δῶρον τῆς εὐφραδειας, καὶ οἱ λόγοι του εἶχαν ἀκατανίκητον σχεδὸν τὴν δύναμιν τῆς πειθοῦς. Ἦτον φύσει εὐθυμος, εὐφυής, δηκτικός, κανένα μὴ φειδόμενος. Ἐβλεπε ἀμέσως τὸ γελοῖον καὶ ἦτο μοναδικὸς διὰ νὰ τὸ ἐπιδείξῃ. Τὸ θάρρος τῆς γνώμης του ἦτο γνωστὸν εἰς τὴν αὐτὴν καὶ συγχρόνως ἐπίφοβον. Μὲ τὴν ψυχραμίαν του κατῴρθωνε νὰ ξεφύγῃ τὰς δυσκολώτερας περιστάσεις. Θαυμάσιος ὑποκριτής, ἔπαιξε ὅλους τοὺς ρόλους, κλαίων κατὰ θέλησιν. Οἱ σύγχρονοι τὸν ἀπεκάλουν χαμαιλέοντα καὶ Πρωτέα. Πάντοτε νικητὴς, ὅταν ἤθελε. Κανεὶς δὲν ἤμποροῦσε νὰ τοῦ ἀντισταθῇ· εἴκοσι φορὲς ὁ ἐξαδέλφος του Μανουὴλ τοῦ ἐσυγχώρησε τὶς χειρότερες τρέλλες. Οἱ χρονογράφοι ἔγραψαν ἐπικεικῶς διὰ τὰ ἐλαττώματά του, καὶ ἡ σύζυγός του, τὴν ὁποίαν ἀπατοῦσε μὲ τὸ παραπάνω, τὸν ἐλάτρευε.

Ψυχὴ ἀνήσυχη καὶ θολωμένη, προπετής, βιαία καὶ ἐμπαθής. Ἦτο κληρονομικόν· ὁ πατὴρ του Ἰσαΐκιος ὁ ὁποῖος πολλὰς φορὰς εἶχε συνωμοτήσῃ κατὰ τῆς βασιλείας Ἰωάννου, τοῦ ἀδελφοῦ του, εἶχε ζήσει πολὺν καιρὸν εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ σουλτάνου τοῦ Ἰκονίου, ὁ δὲ μεγαλύτερος ἀδελφός του εἶχε νυμφρευθῆ τὴν κόρην ἐνὸς ἐμίρου μουσουλμάνου. Ὅπως ἐκεῖνοι, ἦτο καὶ ὁ Ἄνδρόνικος τελείως ἀδιάφορος διὰ τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα· ὅπως τὸ ἐναντίον τῶν πλείστων Βυζαντινῶν, ἠσθάνετο ἀποστροφὴν πρὸς τὰς θεολογικὰς ἐριδας. Μὴ φοβούμενος οὔτε τὸν Θεὸν οὔτε τὸν διάβολον, — μολονότι ἦτο πολὺ δεισιδαίμων — δὲν εἶχε ἀρχάς, οὔτε πολὺ λεπτὴν τὴν συνείδησιν.

Τίποτε δὲν ἤμποροῦσε νὰ τὸν συγκρατήσῃ οὔτε ὁ σεβασμὸς πρὸς τὴν ἠθικὴν οὔτε τὸ αἶσθημα τοῦ καθήκοντος ἢ τῆς εὐγνωμοσύνης, ὅταν ἤθελε νὰ ἐπιδιώξῃ μίαν του ἐπιθυμίαν ἢ φιλοδοξίαν. Ἡ συνωμοσία, ἡ προδοσία, ἡ ἐπιτορκία ἦτο

ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΜΥΡΑΤ
εἰς τὸν Πληκτικὸν Κόσμον — «Νέα Σκηνή»

τίποτε δι' αὐτόν. Ἐχὼν συναίσθησιν τῆς ἀξίας του, υπερέφανος διὰ τὴν καταγωγήν του, εἶχε φιλοδοξίαν ὑπερέμετρον. Νεώτατος ὠνειροπόλησε τὸν θρόνον. Εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν δὲ ἔπαινε ἐπιδιώκων τὴν κατάληψιν τοῦ θρόνου. Διὰ νὰ ἐκθρονίσῃ τὸν Μανουὴλ καὶ ἀργότερον τὸν νέον Ἀλέξιον, μετεχειρίσθη ὅλα τὰ μέσα, τὸ ξίφος καὶ τὸ δηλητήριον, τὴν ραδιουργίαν καὶ τὴν βίαν, τὴν ἀπιστίαν καὶ τὴν σκληρότητα. Ἐκεῖνο ποὺ θὰ τὸν κατέστρεφε τελείως ἦτο τὰ πάθη του. «Σὰν ἄλογο ἀχαλίνωτο» ἔτρεξε παντοῦ μὲ προπέθειαν ἤρεμον καὶ μὲ πλήρη περιφρόνησιν τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τῶν κοινωνικῶν θεσμῶν. Ἀπαντοῦσε εἰς τὸν δρόμον τοῦ ὠραίαν γυναῖκα, ἢ καὶ ἤκουε μόνον νὰ ὀμιλοῦν